

Marozsák Dániel

SKÓCIA LEGZÖLDEBB VÁROSA – A PARKOKKAL TELI GLASGOW

Skócia legnagyobb városában több mint kilencven park található. Egyes adatok szerint az Egyesült Királyság összes városa közül Glasgow-ban a legnagyobb az egy főre jutó zöld terület. A város parkjai olyan neves embereket inspiráltak, mint például James Watt, aki a legenda szerint Glasgow egyik zöld parkjában álmolta meg a gőzgépet. A skóciai tanulmányaim alatt én is sokat merengtem a város dombos-dombos parkjaiban, noha bennem nem a következő nagy ipari találmány tervrajzai bontakoztak ki, hanem sokkal inkább a Krisztus ügye melletti elköteleződés erősödött meg.

Fiatalon talán mindenkit hajt a vágy, hogy minél többet megláthasson e kerek nagyvilágból. Én se voltam mentes ez alól. Eleinte örültem a lehetőségnek, hogy külföldi egyetemen tanulhatok, de leginkább annak, hogy a középiskolai évek után végre elszakadhatok a családtól. Ugyanígy érzett vagy 200 másik hallgató is – főként elsőévesek –, akikkel egy kollégiumba raktak. Mintha az egyetem vezetősége tudta volna, hogy a frissen felvett diákokat jobb egy évig külön kollégiumban tartani, engedni őket, hogy hadd tombolják ki magukat. Nem volt ez még igazi önálló lét, az internátusban főztek ránk, szobánkat pedig hetente takarították. Az első évben szinte minden elsőbbséget élvezett a tanulással szemben: közösségi és éjszakai élet, sportklubok, diákegyesületek, kirándulások, a lista szinte kimeríthetetlen. Én is sok mindent kipróbáltam. Naponta pingpongoztunk, heti egyszer eljártam két lakótársammal vívni, a hosszú előadások után mindig elmentünk úszni, hétvégente beültünk egy kávézóba sakkozni. Ha már kezdtünk megenni valamit, akkor mindig találtunk valami más újdonságot, amivel eltöltöttük az időt. Igazából semmiben sem mélyedtünk el, nem lett belőlünk sem profi sportoló, sem pedig sakkbajnok.

Az egyik ilyen diákegyesület, amelyet meglátogattam, egy keresztyén egyesület volt, melyet felsőbbéves diákok működtettek. Havonta szerveztek programokat, minden akadémiai év elején volt keresztyén bál, és igyekeztek hetente házi bibliaórákat tartani. Vonakodva vettem rá magam, hogy megnézzem mit tud ez a diákegyesület, így hát először picit félve mentem el az egyik rendszeres alkalmukra. Ekkor még igen messze voltam az Úristen kegyelmétől, és inkább a kíváncsiság hajtott, mintsem valamiféle belső meggyőződés. Noha általános iskolában lelkiismeretesen jártam hittanórára, és a sátoros ünnepeken még a gyülekezeti teremben is szavaltam meg énekeltem osztálytársaimmal együtt, azonban ez csak afféle napközis foglalkozás volt. Miután elkezdtem a középiskolát, minden kapcsolatam megszakadt a gyülekezettel, és ez igaz volt az akkori barátaimra is. Meg is lepődtem hát, mikor nekem szegeztek a kérdést ott Glasgowban ezen az összejövetelen, hogy keresztyén vagyok-e. Hebegtem, habogtam, és nagy nehezen kinyögtem, hogy én kálvinista vagyok. Ezen nagyon elmosolyodtak, de rám hagyták. A lelkipásztor a házasságról beszélt. Arról, hogy a házassággal még nem ért célba az ember, mert a házasság feladat és szolgálata. Maga az összejövetel furcsa volt, idehaza csak a tradicionális, falusi mintájú református istentiszteleteket ismertem még kisiskolás koromból. Szokatlan volt a dicsőítő együttes, a gitár, a dob, a szintetizátor, az énekek. Szokatlan volt, hogy az igehirdetés után kis csoportokban meg kellett beszélni, hogy mit üzent nekünk az Ige, szokatlan volt, hogy imaközösség követte a beszélgetést, ahol mindenki saját szavaival imádkozott. De leginkább azon voltam meglepődve, hogy az istentisztelet után még maradt mindenki, és a délután nagy részét egymás társaságában töltötték el. Egy picit maradtam én is, de kényelmetlenül éreztem magamat, úgyhogy én voltam az első, aki távozott.

A keresztyén diákegyesület meglátogatása után sokat gondolkodtam, hogy miért volt ez az egész olyan furcsa. Eközben egyre inkább felelevenedtek bennem az általános iskolás hittanóra emlékei: a régi barátok, az önfelédelt nevetgélések, a hittanánár. Úgy éreztem, hogy noha egyetemistaként mindig körbe voltam véve emberekkel, igazi közösségem mégsem volt velük. Persze ezt így visszatekintve már könnyű megfogalmazni, akkor csak valamiféle hiányt éreztem magamban. A diákegyesületbe nem mentem vissza többet. Nem tudom, miért. Ellenben egy kis idő elteltével felkerestem a legközelebbi templomot, amely egy epizkopális gyülekezeté volt. Az alkalmon alig voltak páran. Kórus énekelt, a gyülekezet csendben ült végig. Az igehirdetésre szinte egyáltalán nem emlékszem, csak a benyomásra, amit hagyott bennem. Olyan volt, mintha letűnt korok szellemét idézte volna. A Szentírás szereplői csupán a régmúlt homályában elvesző alakok voltak, akiknek már semmi közük nem volt a ma emberéhez. Az alkalom után mindenki némán távozott. Más gyülekezeteknek a templomait is felkerestem, de már az alkalmakra nem ültem be. Volt olyan templom, amelyen szivárványos zászló hirdette, hogy Isten nem szereti a bűnt, de szereti a bűnöst. Volt olyan, amelyet hétköznap bérbé adott a gyülekezet, és kávézó működött benne. Volt olyan templom is, amelyet eladott az egyház, és kocsmá vagy színház lett belőle. Egyik ismerősöm egy volt presbiteriánus gyülekezeti terem mellett lakott, amelyet egy muszlim közösség bérelt, és ott tartotta

összejöveteleit. Az egyetem film- és színháztudományi tanszékének a központja egy régi templomban volt.

A századforduló idején még Glasgow egész lakossága valamelyik felekezethez tartozott. Ezért szinte minden utcában volt templom. Ekkor sok ír bevándorló telepedett le itt, akik elkötelezett katolikusok voltak. A protestánsok és a katolikusok közötti ellentét még a huszadik században is fennállt. Én ebből már keveset láttam, leginkább csak akkor, amikor focimérkőzés volt, és a város valamelyik része vagy zöldbe (Celtic) vagy kékbe (Rangers) borult. Meglehet, hogy hivatalosan még a város kétharmada keresztyénnek vallja magát, azonban a gyülekezeti életben ez már kevésbé mutatkozik meg. A város arculata az elmúlt nemzedékek alatt teljesen megváltozott. Glasgow egyik meghatározó rétege volt a hajógyártásban dolgozó munkásosztály, amelynek tagjai a város jellegzetes piros téglás bérházaiban éltek. Ők alkották a gyülekezetek nagy részét. Ez a buzgó keresztyén munkásosztály szinte teljesen eltűnt a hajógyárak bezárásával. Hosszú ideig nem is tudta a város kiheverni az ipar megszüntetését, és itt voltak találhatóak Európa legszegényebb negyedei. A változás részben akkor történt, amikor olajat találtak az Északi-tengeren, és a skót kormány tudatosan elkezdte fejleszteni a várost. A régi bérházakat új landlordok vették meg, akik főként pályakezdőknek és egyetemi hallgatóknak adják ki, illetve az egykori brit gyarmatokból betelepülőknak. A családok a város szélén fekvő kertvárosokba húzódtak ki. Óriási szerepet játszott a fellendülésben a felsőoktatási intézmények támogatása. Glasgowban kilenc egyetem található, amelyekre a világ minden pontjáról tízezerrel jönnek a diákok. Az évtizedek alatt a város sokszínűvé vált.

A jólétben és a pluralista társadalomban hangját veszítette az egyház; a régi rend átalakulásával a tömegeket nem tudja már többé megszólítani. Közvetlen a második világháború után Victor János egyszer azt prédikálta cirénei Simon története alapján, hogy az Úr Jézus mindenféle külső kényszerítő eszköznél sokkal hatalmasabb kötelékkel tudja magához kötni az embereket, és ezzel minden idegen támogatás nélkül is biztosítja az Ő ügyének sorsát a világban. Az a kicsiny egyetemi keresztyén diákegylet nekem éppen erről tett bizonyosságot. Arról, hogy az evangélium utat tör magának, függetlenül az ember alkotta struktúráktól. Ebben az új közegben nagyobb méretű elköteleződést kíván a keresztyén hit. Itt nem pusztán arról van szó, hogy valaki beleszületik a vallásba. A keresztyén vallás ebben a megváltozott környezetben tudatos döntés és odaszánás, ami sokkal aktívabb módon határozza meg az ember identitását. És így talán nem is baj, hogy a régi keretek megszűntek. Az episzkopális istentisztelet, amelyre egyszer elmentem, még próbálta ezeket a régi struktúrákat tartani, azonban az embereket ez már nem szólította meg. És ha csak erre mentem volna el, nem kezdtem volna el gondolkodni azon, hogy mi az a valami, ami igazán hiányzik az én életemből. Ezt a többletet, illetve a hiányára való felhívást csak ott, abban az élő hitű közösségben tapasztalhattam meg, ami eleinte olyan furcsának és idegennek hatott, de amihez idővel hozzáemelegedett a szívem.

**MAGYARORSZÁGI DIÁKOK
AZ EURÓPAI EGYETEMEKEN
A 18. SZÁZADBAN
(1701–1800)**

